

MAŽOSIOS IR VIDUTINĖS ĮMONĖS

Mikroįmonės, mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ) sudaro 99 % visų ES įmonių. Jos sukuria du trečdalius privačiojo sektoriaus darbo vietų ir daugiau nei pusę visos ES įmonių sukurtos pridėtinės vertės. Buvo patvirtintos įvairios veiksmų programos MVĮ remti, pavyzdžiui, Smulkiojo verslo aktas (angl. „Small Business Act“), programa „Horizontas 2020“ ir įmonių konkurencingumo ir MVĮ programa (COSME). Jų tikslas – mokslinių tyrimų ir inovacijų dėka padidinti MVĮ konkurencingumą ir sudaryti daugiau galimybių MVĮ gauti finansavimą.

TEISINIS PAGRINDAS

MVĮ daugiausia veikia nacionaliniu lygmeniu, nes palyginti nedaug jų vykdo verslą ES tarpvalstybiniu mastu. Tačiau nepaisant to, koku mastu veiklą vykdo MVĮ, joms taikomi įvairios sritis reglamentuojantys ES teisės aktai, pavyzdžiui, mokesčių (Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 110–113 straipsniai), konkurencijos (SESV 101–109 straipsniai) ir įmonių teisės (dėl teisės steigtis – SESV 49–54 straipsniai). Komisijos naudojama MVĮ apibrėžtis pateikiama Rekomendacijoje 2003/361/EB.

TIKSLAI

Mikroįmonės, mažosios ir vidutinės įmonės sudaro iki 99 % visų ES įmonių. 2015 m. beveik 23 mln. MVĮ dirbo 90 mln. žmonių, o jų sukurta pridėtinė vertė siekė 3,9 trilijonų eurų. Jos yra esminis ES įmonių konkurencingumui būtino verslumo ir inovacijų šaltinis. Įgyvendinant ES MVĮ politiką siekiama užtikrinti, kad Sąjungos politika ir veiksmai būtų palankūs smulkiajam verslui ir padėtų pasiekti, kad Europa būtų patrauklesnė įmonėms steigti ir verslui vykdyti.

PASIEKTI REZULTATAI

A. Smulkiojo verslo aktas

Iki šiol išsamiausia ir plačiausia MVĮ skirta iniciatyva pasiūlyta Komisijos 2008 m. birželio mėn. priimtame komunikate dėl Smulkiojo verslo akto ([COM\(2008\) 0394](#)). Smulkiojo verslo akto tikslas – sukurti naują politikos strategiją, kurią taikant būtų integruotos esamos priemonės ir būtų toliau vystomos Europos mažųjų įmonių chartijos bei komunikato „Augimą ir užimtumą skatinanti šiuolaikiška MVĮ politika“ priemonės. Jame laikomasi politinės partnerystės su valstybėmis narėmis požiūrio, o išsamios Bendrijos strategijos nesiūloma. Smulkiojo verslo aktu siekiama pagerinti bendrą požiūrį į verslumą ES, remiantis principu „visų pirma galvokime apie mažuosius“.

1. Pažangus reglamentavimas

Administracinių formalumų ir biurokratijos mažinimas yra vienas svarbiausių Komisijos prioritetų, nustatytų Smulkiojo verslo akte. Užtikrinus, kad viešajame administravime būtų labiau atsižvelgiama į MVĮ poreikius, būtų gerokai prisidėta prie jų augimo. 2006 m. paskelbta ir 2009 m. visose ES valstybėse narėse įgyvendinta Paslaugų vidaus rinkoje direktyva (Direktyva 2006/123/EB).

Mažosioms įmonėms ypač naudingi daliniai Pavėluotų mokėjimų direktyvos (pagal kurią reikalaujama, kad viešojo sektoriaus institucijos sąskaitas apmokėtų per 30 dienų, o tai užtikrina MVĮ saugumą) ir E. faktūrų išrašymo direktyvos (e. sąskaitos faktūros prilyginamos popierinėms) pakeitimai. Be to, modernizavus ES viešųjų pirkimų politiką, viešojo pirkimo konkursuose norinčioms dalyvauti MVĮ tenka mažesnė administracinė našta ir jos turi daugiau galimybių teikti bendrą pasiūlymą. Laikantis tos pačios politikos supaprastintos prievolės teikti finansines ataskaitas ir sumažinta MVĮ tenkanti administracinė našta modernizuojant viešuosius pirkimus ES ir Apskaitos direktyvą (dabar Direktyva 2013/34/ES).

2. Galimybė gauti finansavimą

MVĮ dažnai nepavykdavo gauti joms reikalingo finansavimo finansų rinkose. Per pastaruosius keletą metų šiek tiek padidėjo MVĮ galimybės gauti finansavimą ir kreditų. Jos suteikiamos paskolų, garantijų ir rizikos kapitalo forma. Europos finansų institucijos – Europos investicijų bankas (EIB) ir Europos investicijų fondas (EIF) – padidino savo MVĮ skirtų operacijų skaičių.

Tačiau Smulkiojo verslo akte nurodoma, kad galimybė gauti finansavimą vis dar yra antra pagal dydį problema, su kuria susiduria atskiros MVĮ. 2011 m. lapkričio mėn. Komisija pasiūlė geresnių MVĮ galimybių gauti finansavimą veiksmų planą ([COM\(2011\) 0870](#)). Be kitų priemonių, veiksmų planas apima politikos iniciatyvas, kuriomis MVĮ sudaromos palankesnės sąlygos dalyvauti rizikos kapitalo rinkose. Komisija stebi MVĮ galimybių gauti finansavimą pokyčius naudodama bendrą Komisijos ir Europos Centrinio Banko tyrimą dėl įmonių galimybių gauti finansavimą (angl. SAFE).

3. MVĮ bendrojoje rinkoje

Smulkiojo verslo akte, Komisijos komunikatuose „Kuriamas Bendrosios rinkos aktas. Siekiant labai konkurencingos socialinės rinkos ekonomikos“ ([COM\(2010\) 0608](#)) ir „II bendrosios rinkos aktas“ ([COM\(2012\) 0573](#)) pabrėžiamas poreikis nuolat gerinti pagrindines verslo sąlygas bendrojoje rinkoje. Įvairiomis esamomis ar suplanuotomis iniciatyvomis bei priemonėmis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas MVĮ steigtis ir veikti ES vidaus rinkoje. MVĮ suteikta išimčių įvairiose srityse, pavyzdžiui, konkurencijos taisyklių, mokesčių ir bendrovių teisės srityse.

4. Konkurencijos politika

Pagal ES valstybės pagalbos politiką ilgą laiką MVĮ buvo sudaromos palankesnės sąlygos, pripažįstant, kad dėl savo dydžio jos susiduria su specifiniais sunkumais. 2014 m. Komisija priėmė peržiūrėtą Bendrąjį bendrosios išimties reglamentą dėl valstybės pagalbos (Reglamentas (ES) Nr. 651/2014). Vienas iš valstybės pagalbos modernizavimo elementų – valstybėms narėms suteikiamas didesnis lankstumas teikti valstybės pagalbą MVĮ iš anksto nepranešant Komisijai ir negaunant jos pritarimo (su

sąlyga, kad laikomasi tam tikrų sąlygų). Remiantis šiuo reglamentu, MVĮ gali gauti iki 7,5 mln. EUR valstybės paramą.

B. ES tinklai, skirti MVĮ

MVĮ skirti tinklai teikia bendras paramos ES MVĮ paslaugas, pavyzdžiui, „Europos įmonių tinklas“ (angl. „Enterprise Europe Network“), SOLVIT, „Jūsų Europa – verslas“ (angl. „Your Europe – Business“), „MVĮ ir aplinka“ (angl. „SMEs and the Environment“) ir „Cheminių medžiagų tvarkymas. Nacionaliniai REACH informacijos biurai“ (angl. „Dealing with Chemicals: National REACH Helpdesks“). Jie taip pat teikia paramą inovacijoms ir moksliniams tyrimams, pavyzdžiui, „INT tarnyba“ (angl. „IPR Helpdesk“), „SME Techweb“, „Kinijos INT tarnyba MVĮ“ (angl. „China IPR Helpdesk for SMEs“), „Europos verslo ir inovacijų centrų tinklas“ (angl. „European Business and Innovation Centres (BIC) Network“, EBN), „Europos inovacijų darbovietėse tinklas“ (angl. „European Workplace Innovation Network“) ir „Gate2Growth“.

C. MVĮ ir moksliniai tyrimai

Moksliniai tyrimai ir inovacijos yra itin svarbūs MVĮ ilgalaikės sėkmės ir augimo ES veiksniai. 2014–2020 m. programos „Horizontas 2020“ tikslas – kurti geresnę ir visapusiškesnę paramos MVĮ mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklai aplinką. Didelį supaprastinimą būtų galima atlikti parengus bendrą taisyklių rinkinį. Laikantis šios strategijos, MVĮ skatinamos dalyvauti taikant naują konkrečią MVĮ skirtą priemonę, kuria siekiama užtikrinti pakankamą finansavimą MVĮ remiant pradinio etapo didelės rizikos mokslinius tyrimus ir inovacijas.

Pažymėtina, kad pagal reglamentą, kuriuo sukuriama programa „Horizontas 2020“, programos „Horizontas 2020“ tarpinis įvertinimas yra privalomas. Komunikate „Programos „Horizontas 2020“ laikotarpio vidurio vertinimas“ ([COM\(2018\) 0002](#)) svarstomos galimybės pagerinti įgyvendinimą ir sukuriamas tvirtas įrodymais paremtas pagrindas rengti būsimą veiklą ir iniciatyvas. Iš tiesų rezultatai bus naudojami nustatant 9-osios bendrosios programos, dėl kurios pasiūlymas bus paskelbtas 2018 m. birželio mėn., struktūros ir turinio pagrindą.

Be to, MVĮ konkurencingumo didinimas yra vienas iš vienuolikos 2014–2020 m. sanglaudos politikos teminių tikslų. Papildomos investicijos į MVĮ taip pat bus atliekamos pagal kitus teminius tikslus (pirmiausiai mokslinių tyrimų ir inovacijų, mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos bei informacinių ir ryšių technologijų tikslus).

D. Įmonių konkurencingumo ir MVĮ programa (COSME)

2013 m. gruodžio mėn. priimtas 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1287/2013, kuriuo sukuriama 2014–2020 m. įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programa (COSME). COSME programa, kurios 2014–2020 m. laikotarpiui numatytas biudžetas sudaro 2,3 mlrd. EUR, siekiama šių bendrųjų tikslų:

- didinti MVĮ galimybes gauti finansavimą nuosavo kapitalo ir skolos forma – investicijoms įmonės plėtros etapu bus taikoma nuosavo kapitalo priemonė, taip pat paskolų garantijų priemonė, pagal kurią tiesioginiais arba kitokiais dalijimosi

rizika susitarimais su finansų tarpininkais MVĮ paskoloms bus suteikiamos garantijos; 1,36 mlrd. EUR iš COSME biudžeto skirta finansinėms priemonėms;

- didinti galimybes patekti tiek į Sąjungos, tiek į pasaulio rinkas – per Europos įmonių tinklą bus teikiamos į augimą orientuoto verslo rėmimo paslaugos siekiant pagerinti verslo plėtros bendrojoje rinkoje ir už ES ribų galimybes;
- skatinti verslininkystę – be kita ko, bus ugdomi verslumo įgūdžiai ir požiūris, visų pirma naujų verslininkų, jaunimo ir moterų.

Anot Komisijos, tikimasi, kad pagal šią programą laikotarpiu iki 2020 m. kasmet bus suteikta pagalba 39 000 įmonių, kurios sukurs arba išsaugos 29 500 darbo vietų, ir bus įdiegta 900 naujų verslo produktų, paslaugų arba procesų.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Jau 1983 m. Parlamentas paskelbė tuos metus „Mažųjų ir vidutinių įmonių bei amatų metais“ ir pradėjo įvairias iniciatyvas jų plėtrai skatinti. Nuo tada Parlamentas nuolat rodė savo pasiryžimą skatinti Europos MVĮ plėtrą. Pavyzdžiui:

- 2010 m. birželio mėn. Parlamentas priėmė [rezoliuciją](#) dėl Bendrijos inovacijų politikos besikeičiančiame pasaulyje^[1]. Šioje rezoliucijoje Parlamentas pabrėžia poreikį sudaryti sąlygas, kad rizikos kapitalas būtų labiau prieinamas MVĮ. Parlamentas skatina plėtoti MVĮ finansavimo priemones, pavyzdžiui, mikrokreditus, rizikos kapitalą asmenims, norintiems investuoti į novatoriškas įmones, ir neformaliems investuotojams, kurie remtų jaunų mokslininkų verslo projektus. Parlamentas taip pat ragina valstybes nares ir Komisiją kurti mokestines, finansines, verslo ir administracines paskatas investuoti;
- 2011 m. kovo mėn. Parlamentas priėmė [rezoliuciją](#) dėl globalizacijos erai pritaikytos pramonės politikos^[2]. Be kita ko, jis ragina Komisiją toliau įgyvendinti Smulkaus verslo aktą, kad būtų sumažinta MVĮ tenkanti administracinė našta ir užtikrintos didesnės galimybės MVĮ gauti finansavimą. Jis taip pat ragina atnaujinti MVĮ apibrėžtį, siekiant užtikrinti didesnę lankstumą konkrečiuose pramonės sektoriuose. Be to, jis primygtinai ragina Komisiją paskatinti daugiau MVĮ dalyvauti bendrosiose mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programose;
- 2011 m. gegužės mėn. Parlamentas priėmė [rezoliuciją](#) dėl Smulkiojo verslo akto apžvalgos^[3]. Šioje rezoliucijoje, be kita ko, Parlamentas ragina valstybes nares priimti paskutinį likusį pasiūlymą dėl Europos privačiųjų bendrovių statuto. Jis taip pat pabrėžia savo susirūpinimą dėl to, kad poveikio MVĮ tyrimas nebuvo tinkamai ir nuosekliai taikytas visiems naujiems teisėkūros pasiūlymams, ypač nacionaliniu lygmeniu. Be to, Parlamentas įspėja valstybes nares dėl perteklinio reguliavimo, t. y. ES teisės aktų reikalavimų, nustatytų į nacionalinę teisę perkeliuose direktyvose, viršijimo;

[1]OL C 236 E, 2011 8 12, p. 41.

[2]OL C 199 E, 2012 7 7, p. 131.

[3]OL C 377 E, 2012 12 7, p. 102.

- 2012 m. spalio mėn. Parlamentas priėmė [rezoliucija](#) „Mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ): konkurencingumas ir verslo galimybės“^[4]. Šioje rezoliucijoje jis atkreipia dėmesį į keletą sričių, įskaitant administracinės naštos mažinimą, paramą konkurencingumui ir darbo vietų kūrimui, startuolių veiklos pradžia ir galimybę gauti informaciją bei finansavimą;
- 2014 m. sausio mėn. Parlamentas priėmė [rezoliucija](#) dėl Europos reindustrializacijos siekiant skatinti konkurencingumą ir tvarumą^[5], kurioje pabrėžiama MVĮ svarba ES ekonomikai ir raginama teikti specialią paramą ir pagalbą MVĮ;
- 2016 m. rugsėjo mėn. Parlamentas priėmė [rezoliucija](#) dėl MVĮ galimybių gauti finansavimą ir MVĮ finansavimo įvairumo didinimo kapitalo rinkų sąjungoje^[6];
- 2017 m. liepos mėn. Parlamentas priėmė [rezoliucija](#) dėl plataus užmojo ES pramonės strategijos parengimo kaip strateginio prioriteto augimui, užimtumui ir naujovių diegimui Europoje užtikrinti ([2017/2732\(RSP\)](#))^[7].

Frédéric Gouardères
05/2019

[4]OL C 68E, 2014 3 7, p. 40.

[5]OL C 482, 2016 12 23, p. 89.

[6]Priimti tekstai, [P8_TA\(2016\)0358](#).

[7]Priimti tekstai, [P8_TA\(2017\)0305](#).

